

Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg Adolygiad Blynyddol 2023-2024

1. Cefndir

- 1.1 Mae'r papur hwn yn adolygu perfformiad y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (ARAC) ar gyfer 2023-2024. Mae'r prif bwyntiau'r Adolygiad hwn wedi'u cynnwys yn Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer 2023-2024.
- 1.2 Prif rôl y Pwyllgor yw darparu cefnogaeth annibynnol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar faterion sicrwydd a chynorthwyo'r Ombwdsmon i gyflawni ei g/chyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Pwyllgor wedi adolygu a monitro'r prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu, ac mae wedi derbyn ac ystyried canlyniadau archwiliadau mewnol ac allanol. Bu'r Pwyllgor yn chwarae rhan allweddol yn diffinio agweddau ar y gwaith archwilio ac yn monitro ymateb y rheolwyr i'r materion a godwyd.

2. Cylch Gorchwyl

- 2.1 Mae Cylch Gorchwyl y Pwyllgor ynghlwm yn Atodiad A.

3. Aelodaeth

- 3.1 Mae'r aelodaeth yn cynnwys o leiaf bedwar, ac uchafswm o wyth, aelod allanol annibynnol. Roedd y canlynol yn aelodau o'r Pwyllgor yn 2023-2024:

- Mr Ian Williams (Cadeirydd).
- Mr Mike Usher (Is-Gadeirydd)
- Mr John McSherry
- Mrs Joanest Varney-Jackson
- Dr Jane Martin
- Mr Dave Tosh

Ian Williams oedd y Cadeirydd a Mike Usher oedd yr Is-Gadeirydd, y ddau am y flwyddyn gyfan.

- 3.2 **Presenoldeb Aelodau'r ARAC:** Roedd presenoldeb yr aelodau am y flwyddyn fel a ganlyn:

Aelod o'r Pwyllgor	Uchafswm nifer y presenoldeb au posibl	Gwir nifer y presenoldeb au	% mynychwyd
Ian Williams (Cadeirydd)	4	4	100
John McSherry	4	4	100
Mike Usher (Is-Gadeirydd)	4	4	100
Joanest Varney-Jackson	4	4	100
Jane Martin	4	4	100

Dave Tosh	4	3	75
-----------	---	---	----

- 3.3 **Presenoldeb Arall:** Mae'r Ombwdsmon yn bresennol yng nghyfarfodydd yr ARAC ac mae'r Prif Swyddog Gweithredol yn gweithredu fel Ysgrifennydd y Pwyllgor. Mynychwyd y cyfarfodydd hefyd yn rheolaidd gan archwilyr allanol (Archwilio Cymru), archwilyr mewnol (TIAA), aelodau priodol o Dîm Rheoli OGCC ac, fel y bo'n briodol, staff eraill OGCC.
- 3.4 **Gwrthdaro rhwng buddiannau:** Mae pob aelod o'r Pwyllgor yn llenwi datganiad blynyddol o fuddiannau, sydd wedi'u cyhoeddi ar wefan OGCC. Hefyd, mae'r eitem gyntaf ar agenda unrhyw gyfarfod o'r ARAC yn gyfle i ddatgan unrhyw fuddiant a oedd yn benodol i eitemau ar agenda'r cyfarfod hwnnw.
- 3.5 **Cyfnod penodiad:** Mae pob aelod o'r Pwyllgor yn cael ei benodi am gyfnod penodol o dair blynedd. Mae gan yr Ombwdsmon yr opsiwn i ymestyn hyn am dair blynedd arall. Caiff pob penodiadau eu cynnwys mewn llythyrau penodi.

4. Hyfforddiant

4.1 Gwahoddir aelodau'r Pwyllgor i asesu eu hanghenion hyfforddi yn flynyddol, ac mae'r asesiadau hyn yn cyfrannu at ddatblygu cynlluniau hyfforddi ar gyfer y flwyddyn. Trefnwyd nifer o sesiynau hyfforddi yn ystod 2023-24 i fynd i'r afael ag anghenion a nodwyd fel rhan o adolygiadau'r flwyddyn flaenorol:

- Cymerodd aelodau ran mewn gweithdy risg ym mis Gorffennaf 2023 a hwyluswyd gan TIAA, sef archwilyr mewnol yr Ombwdsmon.
- Bu aelodau hefyd mewn sesiwn hyfforddi ym mis Tachwedd 2023 ar gyllid yr Ombwdsmon gan gynnwys amcangyfrifon, cyllidebau, cyfrifyddu, adrodd ac archwilio.
- Ym mis Ionawr 2024, treuliodd yr aelodau amser gyda nifer o staff ar draws y swyddfa, yn gweld gwaith y swyddfa ar waith ac yn cael cyfle i ofyn cwestiynau. Adborth yr aelodau ar hyn oedd ei fod yn hynod werthfawr ac addysgiadol, ac y dylid ei ailadrodd.

4.2 Yn ystod adolygiadau diwedd blwyddyn 2023-24, gwnaeth yr aelodau sylwadau cadarnhaol ar yr hyfforddiant a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn a gwnaethant awgrymu y dylai'r rhaglen hyfforddi barhau. Y meysydd ar gyfer hyfforddiant ac ymwybyddiaeth bellach a awgrymwyd oedd y defnydd o bwerau rhagweithiol yr Ombwdsmon o dan Ddeddf 2019, a chynlluniau ar eu cyfer, a threulio rhagor o amser gyda staff i ddeall sut mae'r swyddfa'n gweithio. Bydd y rhain yn cael eu cynnwys yn y cynllun hyfforddi am y flwyddyn.

5. Cyfarfodydd a Busnes y Pwyllgor

5.1 Mae agenda ddrafft, ar gyfer pob cyfarfod Pwyllgor, yn cael ei rannu gyda'r holl aelodau, gan roi cyfle iddynt awgrymu ychwanegiadau neu newidiadau. Mae'r Cadeirydd yn adolygu'r agenda a'r papurau atodol sydd i'w trafod, cyn eu hanfon at aelodau'r Pwyllgor a phobl eraill a fydd yn bresennol.

5.2 Mae'r Pwyllgor yn gosod rhaglen waith flynyddol ar ei gyfer ei hun. Mae'r cynllun gwaith hwn, ynghyd â sylwadau ychwanegol ar gyflawni'r cynllun gwaith, i'w gweld yn

Atodiad B. Cynhaliwyd pedwar cyfarfod o'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn. Ym mhob cyfarfod, ystyriodd y Pwyllgor sawl eitem sefydlog yr agenda.

- 5.3 Roedd eitemau sefydlog ar yr agenda yn cynnwys adroddiadau yn ymdrin â datganiadau o unrhyw dwyll neu golledion, gan gynnwys unrhyw golli data a gafodd eu hadnabod. Mewn perthynas â cholli data, er mwyn sicrhau eglurder wrth adrodd, mae OGCC yn darparu tabl i'r Pwyllgor sy'n rhestru math a dyddiad y digwyddiad a chanlyniad ymchwiliad OGCC, gan gynnwys eu cyfeirio at y Comisiynydd Gwybodaeth os bo hynny'n briodol. Mae OGCC wedi dilyn y Broses Digwyddiadau a Hysbysu Data yn ystod y flwyddyn, gan ganfod a chynnal camau pellach angenrheidiol i gywiro unrhyw ddiffygion mewn prosesau neu systemau. Gwnaethom un atgyfeiriad (202301854) at y Comisiynydd Gwybodaeth yn ystod y flwyddyn. Roedd hyn yn ymwneud â chof bach USB yn cynnwys cofnodion meddygol mewn ffeil wedi'i diogelu gan gyfrinair, a anfonwyd gan yr Ombwdsmon at gynghorydd proffesiynol, yr ymddengys ei bod wedi'i goll yn ysbyty'r cynghorydd.
- 5.4 Ystyriodd pob cyfarfod y Pwyllgor adroddiad ar y risgiau mwyaf a nodwyd. Yn y gweithdy risg ym mis Gorffennaf 2023, ystyriodd yr aelodau y risgiau sy'n wynebu'r sefydliad, a gwnaethant nodi risgiau ychwanegol i'w hychwanegu at y gofrestr risg. Ystyriodd y gweithdy hefyd y polisi rheoli risg a'r ymagwedd at y gofrestr risg, gan wneud nifer o sylwadau ac awgrymiadau ar gyfer gwella. Yng ngoleuni'r gweithdy, ac yn dilyn gweithdy tebyg yn cynnwys y Tîm Rheoli, ystyriodd y Pwyllgor bolisi rheoli risg newydd a chofrestr risg newydd, a chytunwyd ar rai newydd.
- 5.5 Roedd y Pwyllgor wedi cytuno'n flaenorol y byddai'n ystyried un risg yn fanylach ym mhob yn ail gyfarfod. Yn ystod y flwyddyn cynhaliodd y Pwyllgor ystyriaeth fanwl o'r risg y gallai cyllidebau'r blynyddoedd i ddod fod yn annigonol i ganiatáu ar gyfer cyflawni amcanion strategol. Ym mis Tachwedd ystyriodd a heriodd y Pwyllgor ddulliau gweithredu datblygol ar gyfer y gofrestr risg a'r polisi rheoli risg, cyn iddynt gael eu cymeradwyo ym mis Chwefror 2024.
- 5.6 Ymhob cyfarfod, rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i adroddiad Monitro Ariannol diweddaraf (chwarterol) a gyflwynwyd i'r Tîm Rheoli. Bwriad hyn yw rhoi sicrwydd i'r Pwyllgor fod craffu rheolaidd yn digwydd yn y swyddfa ar y sefyllfa ariannol, ac yr ystyriwyd risgiau ariannol a phroblemau mewn rheolaeth ariannol. Yn ogystal, ystyriodd y Pwyllgor y cyfrifon naw mis a'r cyfrifon blynyddol drafft ac adroddiad yr archwilydd, gan gynghori'r Ombwdsmon cyn i'r cyfrifon gael eu llofnodi.
- 5.7 Roedd y Pwyllgor yn cael adroddiadau hefyd ar nifer o faterion priodol eraill a oedd yn dod o fewn ei gylch gorchwyl. Roedd y rhain yn cynnwys: adolygiad o'r Polisi Chwythu'r Chwiban; diweddariadau ar ddatblygiadau TG pwysig; diweddariad ar drefniadau iechyd a diogelwch ac adroddiadau ar faterion llywodraethu ariannol a chorfforaethol perthnasol. Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i adolygiad blynyddol OGCC o Fframwaith Atal Twyll Swyddfa'r Cabinet ac i bolisi atal twyll y sefydliad i fodloni ei hun fod trefniadau priodol ar waith.
- 5.7 Bu'r Pwyllgor yn cynghori'r Ombwdsmon i sicrhau bod Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2023-2024 yn cynnwys gwybodaeth briodol a'i fod yn cydymffurfio ag arferion gorau.

5.8 Mae Rhaglen Waith 2024-2025 arfaethedig ar gyfer ARAC wedi'i atodi fel Atodiad C er gwybodaeth, ac mae ystyriaethau allweddol yn y dyfodol wedi'u nodi yn adran 6 isod.

6. Ystyriaethau yn y dyfodol

6.1 Wrth edrych ymlaen at y flwyddyn 2024-2025 bydd y Pwyllgor yn cyflawni ei waith yn unol â'r Rhaglen Waith yn Atodiad C. Bydd seiberddiogelwch yn parhau i fod yn flaenoriaeth, a bydd y Pwyllgor yn parhau i gynnal ystyriaethau manwl dethol risgiau allweddol.

6.2 Yn ogystal, bydd y Pwyllgor yn craffu yn fanwl ar un adroddiad archwilio mewnol, i roi sicrwydd ynghylch ansawdd a dibynadwyedd gwaith archwilio mewnol ac ymatebion rheolwyr.

7. Archwiliad Mewnol ac Allanol

7.1 Darparodd TIAA wasanaethau archwilio mewnol i OGCC yn ystod y flwyddyn 2023-2024. Roedd y gwaith archwilio mewnol a wnaed yn ystod y flwyddyn yn dilyn y Strategaeth Archwilio a'r Cynllun Blyneddol a gyflwynwyd ac a gytunwyd gan y Pwyllgor ym mis Ebrill 2023.

7.2 Cynhaliwyd yr archwiliadau canlynol a chafwyd asesiadau cyffredinol fel a ganlyn:

	Lefel sicrwydd
Llywodraethu – Cynllunio Corfforaethol	SYLWEDDOL
Strategaeth Pobl	SYLWEDDOL
Parhad Busnes	SYLWEDDOL
Rheolaeth lechyd a Diogelwch	RHESYMOL
Rheolaethau Ariannol Allweddol:	
Bancio a Rheoli Arian Parod	SYLWEDDOL
Rheolaeth Gyllidebol	SYLWEDDOL
Prynu a Thaliadau	SYLWEDDOL

Canfu gwaith archwilio TIAA fod gan y sefydliad brosesau rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu effeithiol ar waith. Lle bo'n briodol, gwnaed argymhellion ar gyfer gwella.

7.3 Roedd y Pwyllgor yn falch o nodi bod lefel sicrwydd '**Sylweddol**' wedi'i rhoi yn y rhan fwyaf o achosion, sef y lefel sicrwydd uchaf, a bod yr adolygiad Dilynol o argymhellion blaenorol wedi canfod bod yr holl argymhellion dyledus wedi'u gweithredu.

7.4 Nodwyd yn Adroddiad Blyneddol yr archwilwyr mewnol ar gyfer 2023-2024: 'Mae TIAA yn fodlon, ar gyfer y meysydd a adolygwyd yn ystod y flwyddyn, fod gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru brosesau rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu rhesymol ac effeithiol ar waith.' Mae'r casgliadau hyn yn rhoi sicrwydd bod y trefniadau ar waith yn gwneud y swyddfa'n llai agored i risg, ac yn rheoli'r risg honno.

- 7.5 Rhaid i'r rôl archwilio allanol, fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019, gael ei chyflawni ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru. Swyddfa Archwilio Cymru wnaeth y gwaith hwnnw yn ystod y flwyddyn. Bu'r Pwyllgor yn ystyried elfen cyfrifon Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol OGCC ar gyfer 2022-2023, ynghyd â'r Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol a Llythyr y Rheolwyr. Rhoddwyd barn ddiamed ar Gyfrifon 2022-2023 ar 20 Gorffennaf 2023.
- 7.6 Ystyriodd y Pwyllgor Ddatganiad Llywodraethu drafft y swyddfa ar gyfer 2023-2024, gan gytuno arno.
- 7.7 Mae gan yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol yr hawl, os ystyrir hynny'n briodol, i godi unrhyw fater drwy bolisi mynediad agored at y Cadeirydd, a thrwy'r hawl honno i ddwyn unrhyw fater i sylw'r Pwyllgor. Sicrhodd y Pwyllgor, drwy adolygu rhaglenni'r Archwilwyr Mewnol ac Allanol, eu bod yn cydweithredu'n effeithiol â'i gilydd. Mae ansawdd y gwaith archwilio a safon gwaith y Pwyllgor wedi cael ei werthuso yn ystod y flwyddyn drwy ystyried yr adroddiadau archwilio a'r argymhellion a thrwy ddeialog mewn cyfarfodydd rhwng Aelodau'r Pwyllgor a'r Archwilwyr.
- 7.8 I sicrhau y gellir codi materion priodol yn gyfrinachol, mae cyfarfod byr yn cael ei gynnal rhwng yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol a holl Aelodau Annibynnol ARAC cyn pob cyfarfod ARAC. Yn ychwanegol, mae Cadeirydd y Pwyllgor yn cynnal cyfarfod bob blwyddyn â chynrychiolwyr yr Archwilwyr Allanol a Mewnol. Cynhaliwyd y cyfarfod hwn 1 Mai 2024.

8. Prosesau Monitro

- 8.1 Ym mhob cyfarfod yn ystod 2023-2024, cafodd y Pwyllgor adroddiad ar y cynnydd sydd wedi'i wneud o ran gweithredu ar argymhellion yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol. Roedd aelodau'r Pwyllgor yn fodlon bod yr holl argymhellion a wnaed wedi cael neu y byddent yn cael eu rhoi ar waith o fewn yr amserlenni y cytunwyd arnynt.

9. Adolygiad Blynyddol

- 9.1 Mae'r adroddiad hwn yn gyfle i adolygu sut mae'r Pwyllgor yn gweithredu i sicrhau ei fod yn parhau i gydymffurfio â'r Egwyddorion Arferion Da sydd yn Llawlyfr Pwyllgorau Archwilio a Sicrhau Risg Trysorlys EM. Mae pedwar ymarferiad asesu allweddol sy'n cyfrannu at yr adolygiad hwn. Mae'r rhain yn cynnwys:

- ymarferiad hunanasesu a gafodd ei ddilyn gan holl aelodau'r Pwyllgor;
- adolygiadau un i un a thrafodaeth yn cynnwys aelodau'r Pwyllgor a Chadeirydd y Pwyllgor;
- pob aelod o'r Pwyllgor i lenwi fersiwn wedi'i theilwra o "Restr Wirio Effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg" y Swyddfa Archwilio Genedlaethol; a
- arolwg mynychwyr, a gwblhawyd gan aelodau'r Pwyllgor, archwilwyr ac aelodau o staff OGCC sy'n mynychu'r Pwyllgor yn rheolaidd, sy'n ceisio barn ar berfformiad a chyfraniad y Pwyllgor.

Mae'r sylwadau o'r ymarferiadau hyn wedi cael eu hystyried wrth baratoi'r Adolygiad Blynyddol hwn.

- 9.2 Yn yr **ymarferiad hunanasesu**, cafwyd sylwadau cadarnhaol gan bob Aelod o'r Pwyllgor yn y meysydd canlynol:

- Perfformiad yn erbyn yr Amcanion
- Cyflawniadau ac Effeithiolrwydd Personol
- Cysylltiadau Gweithio
- Asesiad o Berfformiad y Pwyllgor

Dangosodd yr ymatebion bod aelodau'r Pwyllgor yn gyffredinol o'r farn bod y Pwyllgor yn elwa ar ystod dda o brofiad a gwybodaeth ar draws ei aelodaeth. Dywedodd yr Aelodau fod yr Ombwdsmon a'r staff wedi ymateb ac wedi ymgysylltu yn gadarnhaol â'r Pwyllgor.

- 9.3 Mae Cadeirydd y ARAC yn cynnal **adolygiadau un-i-un** yn flynyddol gyda phob aelod o'r Pwyllgor ac yna'n cwrdd â'r Ombwdsmon, i drafod ac adolygu gwaith y ARAC drwy gydol y flwyddyn. Mae'r rhain yn rhoi cyfle i roi adborth ar weithgareddau'r Pwyllgor a'r sut y caiff cyfarfodydd eu cynnal. Roedd yr adborth ar sylwadau yn gadarnhaol. Fodd bynnag, dywedodd sawl aelod y byddai mwy o ymgysylltiad a mewnbwn gan gynrychiolwyr archwilio allanol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor, gan ddefnyddio eu gwybodaeth a'u profiad eang, yn cael ei groesawu.
- 9.4 Mae pob aelod o'r Pwyllgor wedi llenwi **holiadur effeithiolrwydd y Swyddfa Archwilio Genedlaethol** wedi'i deilwra. Ar y cyfan, ymatebodd yr aelodau'n gadarnhaol i'r cwestiynau a ofynnwyd, gyda rhai sylwadau am yr angen am wybodaeth dechnegol ddigonol i herio agwedd y sefydliad at seiberddiogelwch. Nododd rhai ymatebion y gellid gwneud mwy i ddatblygu map sicrwydd i nodi a thargedu gweithgarwch a chraffu mewn perthynas â rheoli risg. Caiff y rhain eu hystyried ymhellach fel rhan o waith y Pwyllgor ar reoli risg yn ystod 2024-25.
- 9.5 Yn y pedwerydd ymarferiad asesu y cyfeiriwyd atynt uchod, **yr arolwg mynychwyr**, gofynnwyd i gynrychiolwyr archwilio mewnol ac allanol, ac aelodau o staff OGCC sy'n mynychu cyfarfodydd ARAC yn rheolaidd, i lenwi arolwg ac ateb cwestiynau am berfformiad a chyfraniad y Pwyllgor. Roedd y cwestiynau'n ymdrin â chyfathrebu rhwng y ARAC a'r sefydliad, pa mor effeithiol yw'r cyfarfodydd, sut y cadeiriwyd y cyfarfodydd, gwybodaeth a phrofiad y Pwyllgor, gonestrwydd ac ymddiriedaeth, a p'un a yw'r Pwyllgor yn darparu her adeiladol ai peidio. Roedd pob un ymateb yn gadarnhaol neu'n gadarnhaol iawn ynglŷn â gweithrediad a chyfraniad y Pwyllgor ar draws yr holl feysydd hyn. Nododd rhai ymatebion fod cysondeb personél archwilio mewnol a oedd yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor wedi gwella, gyda mwy o ymgysylltu a chyfrannu yn digwydd mewn cyfarfodydd o ganlyniad.

10. Asesiad Cyffredinol

- 10.1 Wrth ddatblygu'r Adolygiad hwn, mae'r Pwyllgor wedi'i fodloni ei fod wedi cael y sicrwydd cynhwysfawr sydd ei angen arno i ddiwallu ei anghenion a bod yr wybodaeth a gafodd yn ystod y flwyddyn wedi bod yn ddibynadwy ac yn ddigonol er mwyn cyflawni ei ddyletswyddau. Mae wedi'i fodloni hefyd fod y sicrwydd yn dangos bod yr amgylchedd rheolaeth fewnol cyffredinol, adroddiadau ariannol, rheoli risg ac ansawdd y gwaith Archwilio Allanol a Mewnol yn foddhaol. Wrth gyflawni ei rôl mae'r cyswllt y mae'r Pwyllgor wedi'i gael â'r Ombwdsmon a'i staff sydd wedi cael eu craffu a'u herio wrth gyflawni'u dyletswyddau wedi rhoi sicrwydd i'r Pwyllgor.
- 10.2 Hefyd, mae'r Pwyllgor yn ystyried ei fod yn gallu cyflawni ei rôl yn effeithiol am fod gwybodaeth ar gael gan y rhai sy'n gweithio yn swyddfa'r Ombwdsmon ac o'r gwaith a wnaed gan archwilwyr mewnol ac allanol. Mae natur yr wybodaeth honno a'r ffordd

mae'n cael ei chyflwyno yn golygu bod modd cyfnewid barn a chynghor mewn modd cefnogol a heriol, ac mae hynny wedi galluogi'r Pwyllgor i gefnogi'r Ombwdsmon.

- 10.3 Felly, mae'r Pwyllgor wedi gallu rhoi sicrwydd i gefnogi Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn effeithiol i gydymffurfio â'i chyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu. Wrth wneud hyn, mae'r Pwyllgor yn hyderus ei fod wedi cyflawni ei rôl yn gadarn ac yn broffesiynol wrth ddarparu'r sicrwydd hynny, gan fanteisio ar arbenigedd a phrofiadau helaeth aelodau'r Pwyllgor.
- 10.4 Wrth adolygu ei berfformiad ei hun bob blwyddyn, mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wedi rhoi her i aelodau unigol asesu eu perfformiad a'u cyfraniad eu hunain. Mae'n ystyried bod y Pwyllgor wedi gweithredu'n effeithiol ac yn unol ag arfer da.

11. Diolchiadau

- 11.1 Mae'r Cadeirydd yn ddiolchgar i Aelodau Annibynnol y Pwyllgor, Mike Usher, John McSherry a Joanest Varney-Jackson, Jane Martin a Dave Tosh am eu gwaith, eu cyfraniadau, eu cymorth a'u cefnogaeth. Mae'r Cadeirydd yn ddiolchgar i Gareth Lucey a Jeremy Saunders o Archwilio Cymru a Helen Cargill a Mike Collier yn TIAA am eu cefnogaeth a'u cynghor yn ystod y flwyddyn. Yn yr un modd, hoffai ddiolch i'r Ombwdsmon, ysgrifenyddiaeth y Pwyllgor, aelodau Tîm Rheoli OGCC a staff am eu cyfraniadau drwy gydol y flwyddyn.

Atodiad A - Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg Atodiad B - Rhaglen Waith 2023-2024 Atodiad C - Rhaglen Waith 2024-2025

Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg - Cylch Gorchwyl

Statws y Pwyllgor

Mae'r Ombwdsmon wedi sefydlu Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg a'i rôl yw cefnogi'r Ombwdsmon mewn perthynas â chyfrifoldebau dros faterion risg, rheoli a llywodraethu, drwy adolygu ehangder y sicrwydd wrth ddiwallu anghenion sicrwydd y Swyddog Cyfrifyddu ac adolygu dibynadwyedd a chywirdeb y sicrwydd hwn.

Aelodaeth

Dyma aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg:

- isafswm o bedwar ac uchafswm o wyth aelod allanol annibynnol (sy'n cynnig sgiliau a phrofiad penodol a geisir gan yr Ombwdsmon a gall gynnwys unigolyn o swyddfa ombwdsmon arall).
- hyd at ddau aelod cyfetholedig.

Bydd y Prif Swyddog Gweithredu & Chyfarwyddwr Gwelliant yn gweithredu fel Ysgrifennydd y Pwyllgor. Bydd yr Ombwdsmon, ac aelodau eraill o'r Tîm Rheoli, yn ôl penderfyniad yr Ombwdsmon, yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor.

Cyfnod yr aelodau annibynnol yn y swydd fydd tair blynedd. Mae gan yr Ombwdsmon yr opsiwn i ymestyn y tymor hwn am dair blynedd arall.

Un o'r aelodau allanol annibynnol fydd yn Cadeirio'r cyfarfodydd. Bydd Is-Gadeirydd hefyd yn cael ei benodi. Bydd yr Ombwdsmon yn penodi aelod annibynnol o'r Pwyllgor i fod yn Gadeirydd ac Is-Gadeirydd ar sail argymhelliad y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Pe bai'r Ombwdsmon yn penderfynu peidio â derbyn argymhelliad y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, caiff penderfyniad yr Ombwdsmon ei nodi yng nghofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Rôl a chyfrifoldebau'r Pwyllgor

Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn craffu ar ac yn rhoi cyngor i'r Swyddog Cyfrifyddu ynglŷn â'r canlynol:

- y prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol;
- y cynlluniau Strategol a Busnes drafft ar sail cydymffurfiaeth, economaidd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd i gydnabod y gofyniad yn yr archwiliad blynyddol i roi cyfrif am y defnydd o arian;
- polisïau cyfrifyddu, cyfrifon, gan gynnwys y broses ar gyfer adolygu'r cyfrifon cyn eu cyflwyno i'w harchwilio, lefelau'r gwallau a nodwyd, a llythyr sylwadau'r rheolwyr at yr archwilwyr allanol;
- y gweithgarwch arfaethedig a chanlyniadau'r archwiliad mewnol ac allanol;
- pa mor ddigonol yw ymateb y rheolwyr i faterion a ganfuwyd gan weithgarwch archwilio, gan gynnwys llythyr y rheolwyr am archwilio allanol;

- sicrwydd sy'n ymwneud â gofynion llywodraethu corfforaethol y sefydliad;
- (pan fo'n briodol) cynigion ar gyfer tendro am wasanaethau Archwilio Mewnol neu ar gyfer prynu gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud ag archwilio gan gontractwyr sy'n darparu gwasanaethau archwilio;
- polisïau gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban, a threfniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig;
- Trefniadau parhad busnes;
- Trefniadau lechyd & Diogelwch;
- hefyd, bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu ei effeithiolrwydd ei hun yn rheolaidd.

Hawliau

Gall yr Ombwdsmon a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg:

- gyfethol aelodau am gyfnod (dim mwy na blwyddyn) i ddarparu sgiliau, gwybodaeth a phrofiad arbenigol sydd eu hangen ar y Pwyllgor ar adeg benodol;
- cael cyngor ad-hoc arbenigol, yn amodol ar fod o fewn y gyllideb.

Mynediad

- Bydd gan gynrychiolydd yr Archwiliad Mewnol a chynrychiolydd yr Archwiliad Allanol fynediad rhydd a chyfrinachol at Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Cyfarfodydd

- Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cwrdd o leiaf bedair gwaith y flwyddyn. Gall Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg neu'r Ombwdsmon alw cyfarfodydd ychwanegol, fel sy'n ofynnol yn eu barn nhw.
- Bydd gofyn bod o leiaf tri aelod annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn bresennol er mwyn i'r cyfarfod gael ei ystyried yn gyfarfod â chworwm.
- Os na fydd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn gallu dod i gyfarfod, bydd yr Is-Gadeirydd yn cymryd y gadair neu os na allant ddod i'r cyfarfod, bydd aelod annibynnol arall yn cadeirio'r cyfarfod.
- Fel arfer, bydd y canlynol yn bresennol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg: yr Ombwdsmon; Prif Swyddog Gweithredu & Chyfarwyddwr Gwelliant; Prif Gynghorwr Cyfreithiol a Chyfarwyddwr Ymchwiliadau; Rheolwr TG; y Cyfrifydd Ariannol; cynrychiolwyr o Archwilio Mewnol, a chynrychiolwyr o Archwilio Allanol
- Gall y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ofyn i unrhyw swyddog arall o'r swyddfa i fod yn bresennol i'w gynorthwyo gyda'i drafodaethau ynglŷn ag unrhyw fater.
- Gall y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wahodd pobl neu gyrff eraill i fynychu cyfarfodydd er mwyn rhoi cyngor proffesiynol neu wybodaeth am unrhyw fater y mae'r Pwyllgor yn ystyried ei fod yn berthnasol ar gyfer cyflawni ei swyddogaethau'n briodol.
- Gall y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ofyn i unrhyw un, neu bawb, sy'n arfer mynychu'r cyfarfod ond nad ydynt yn aelodau, adael yr ystafell er mwyn hwyluso trafodaeth agored ac onest ar faterion penodol.

Datganiad o Fuddiannau Aelodau

Mae'n ofynnol i aelodau ddatgan unrhyw fuddiannau personol yn unol â pholisi OGCC ar [Ddatgan Buddiannau](#) gan aelodau'r Panel Ymgynghorol a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Gofynion o ran Gwybodaeth

Ar gyfer pob cyfarfod, bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cael y canlynol:

- adroddiad yn crynhoi unrhyw newidiadau sylweddol i Gofrestr Risgiau'r sefydliad, yn

ogystal â rhestr o eitemau risg Uchel a Chanolig;

- adroddiad cynnydd gan gynrychiolydd Archwilio Mewnol yn crynhoi'r canlynol:
 - y gwaith a gyflawnwyd (a'i gymharu â'r gwaith a fwriadwyd);
 - materion allweddol sy'n deillio o waith Archwilio Mewnol;
 - ymateb y rheolwyr i'r argymhellion archwilio;
 - newidiadau i'r Cynllun Cyfnodol;
 - unrhyw faterion yn ymwneud ag adnoddau sy'n effeithio ar y gwaith o gyflawni amcanion Archwilio Mewnol.
- adroddiad neu adroddiadau am unrhyw achosion arwyddocaol o dorri fframwaith rheoli'r sefydliad, twyll ariannol, colledion, gwaredu asedau, dileu, caffael y tu allan i'r trefniadau arferol ac unrhyw faterion eraill y mae'r Pwyllgor yn gofyn am gael eu hysbysu amdanynt ymhob un o'i gyfarfodydd.

Bydd y cynrychiolydd Archwilio Allanol yn adrodd fel y bo'n briodol ar unrhyw waith sydd wedi'i wneud a chanfyddiadau sy'n dod i'r amlwg.

Pan fo'n briodol, rhoddir y canlynol i'r Pwyllgor hefyd:

- y Strategaeth Archwilio Mewnol;
- cynigion ar gyfer Cylch Gorchwyl yr Archwiliad Mewnol;
- copi o'r holl adroddiadau archwilio mewnol a gyhoeddwyd;
- Barn ac Adroddiad Blynyddol yr Archwiliad Mewnol;
- unrhyw adroddiadau sicrhau ansawdd ar y swyddogaeth Archwilio Mewnol ac Allanol;
- cyfrifon drafft y sefydliad;
- y Datganiad Llywodraethu Blynyddol drafft;
- adroddiad ar unrhyw newidiadau i bolisiâu cyfrifyddu;
- Adroddiad ISA 260 Archwilio Mewnol a llythyr y rheolwyr mewn perthynas â hynny;
- adroddiad llafar ar y prosesau cydweithio rhwng gwaith Archwilio Mewnol ac Allanol;
- cynigion ar gyfer tendro ar gyfer gwasanaethau Archwilio Mewnol neu Allanol neu ar gyfer prynu gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud ag archwilio gan gontractwyr sy'n darparu gwasanaethau archwilio;
- unrhyw newidiadau i'r polisi a'r strategaeth rheoli risg;
- unrhyw newidiadau i bolisiâu gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban, a threfniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig;
- cynigion ar gyfer newidiadau sylweddol i unrhyw elfennau o'r fframwaith rheoli.

Adrodd

Bydd pob cyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cael ei gofnodi mewn cofnodion a fydd yn cael eu cymeradwyo yn y cyfarfod nesaf.

Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn rhoi Adroddiad Blynyddol i'r Swyddog Cyfrifyddu, wedi'i amseru i ategu'r gwaith o lunio'r cyfrifon a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, gan grynhoi ei gasgliadau o'r gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn.

Nodyn: I osgoi unrhyw amheuaeth ac yn unol â'r Cylch Gorchwyl hwn, nid oes gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg nac unrhyw aelodau unigol unrhyw rôl na chylch gwaith mewn perthynas â phenderfyniadau gwaith achos a wneir gan OGCC a rôl ymgynghori yn unig sydd ganddynt mewn materion gweithredol.

Wedi'i gymeradwyo gan y Tîm Rheoli ar 10 Gorffennaf 2023
Wedi'i gadarnhau gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar 19 Gorffennaf 2023
Adolygiad Nesaf: Gorffennaf 2024

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru Rhaglen Waith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (ARAC) 2023-2024

Ebrill 2023

Datganiad Llywodraethu Drafft
Archwilio Allanol – Crynodeb o Strategaeth Archwilio 2023-2024
Ymholiadau Archwilio i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a rheoli
Adroddiad Monitro Ariannol 2022-23
Alldro dangosol 2022-23
Y Gofrestr Risgiau
Ystyriaeth fanwl o risg allweddol
Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)
Archwiliad Mewnol - Adroddiad Blynyddol 2022-2023
Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiadau Cynnydd
Cynllun Blynyddol Archwilio Mewnol 2023-2024
Adroddiad Llywodraethu Gwybodaeth
Materion eraill y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i ARAC
Adolygiad o Effeithiolrwydd ARAC
Adolygiad Blynyddol ARAC

Mai 2023

Cyfrifon Blynyddol Drafft 2022-2023 i'w dosbarthu i aelodau ARAC

Gorffennaf 2023

Cyfrifon Blynyddol 2022-2023 (gan gynnwys y Datganiad Llywodraethu)
Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol a Llythyr y Rheolwyr
Adroddiad Monitro Ariannol
Y Gofrestr Risgiau
Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)
Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiadau Cynnydd
Adroddiad Llywodraethu Gwybodaeth
Adroddiad blynyddol ar Gwynion Amdanom Ni (CAUs)
Materion eraill y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r ARAC
Adolygiad o'r Polisi Chwythu'r Chwiban ac Adroddiad Blynyddol Chwythu'r Chwiban
Adolygu Cylch Gorchwyl ARAC

Hydref 2023

Adroddiad Monitro Ariannol
Adolygiad blynyddol o'r Polisi Rheoli Risg
Y Gofrestr Risgiau
Ystyriaeth fanwl o risg allweddol
Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)
Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio
Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiadau Cynnydd
Adolygu'r fframwaith Atal Twyll, trefniadau gwrth-lygredd a'r polisi gwrth-dwyll
Adroddiad Llywodraethu Gwybodaeth
Materion eraill y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r ARAC
Adolygiad a diweddariad blynyddol Parhad Busnes
Diweddariad Archwilio Cymru

Ionawr 2024

Adroddiad Monitro Ariannol

Cyfrifon Naw Mis

Y Gofrestr Risgiau

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)

Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiadau Cynnydd

Adolygiad o Raglen Waith ARAC

Adroddiad Llywodraethu Gwybodaeth

Materion eraill y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r ARAC

Diweddariad blynyddol Iechyd a Diogelwch

Diweddariad Archwilio Cymru

**Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
Rhaglen Waith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (ARAC) 2024-2025**

Cyfarfod: Mai 2024

Datganiad Llywodraethu Drafft
Archwilio Allanol – Crynodeb o Strategaeth Archwilio 2024-2025
Ymholiadau Archwilio i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a rheoli
Adroddiad Monitro Ariannol 2023-24
Alldro dangosol 2023-24
Y Gofrestr Risgiau
Ystyriaeth fanwl o risg allweddol
Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)
Archwiliad Mewnol - Adroddiad Blynyddol 2023-2024
Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiadau Cynnydd
Cynllun Blynyddol Archwilio Mewnol 2024-2025
Adroddiad Llywodraethu Gwybodaeth
Materion eraill y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i ARAC

E-bost: Mai 2024

Cyfrifon Blynyddol Drafft 2023-2024 i'w dosbarthu i aelodau ARAC

Cyfarfod: Gorffennaf 2024

Cyfrifon Blynyddol 2023-2024 (gan gynnwys y Datganiad Llywodraethu)
Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol a Llythyr y Rheolwyr
Adroddiad Monitro Ariannol
Y Gofrestr Risgiau
Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)
Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiadau Cynnydd
Adroddiad Llywodraethu Gwybodaeth
Materion eraill y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r ARAC
Adolygiad o'r Polisi Chwythu'r Chwiban ac Adroddiad Blynyddol Chwythu'r Chwiban
Adolygu Cylch Gorchwyl ARAC
Adolygiad Blynyddol ARAC gan gynnwys Adolygiad Effeithiolrwydd
Gofynion Hyfforddi a Datblygu Aelodau ARAC

Cyfarfod: Hydref 2024

Adroddiad Monitro Ariannol
Adolygiad blynyddol o'r Polisi Rheoli Risg
Y Gofrestr Risgiau
Ystyriaeth fanwl o risg allweddol
Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)
Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio
Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiadau Cynnydd
Adolygu'r fframwaith Atal Twyll, trefniadau gwrth-lygredd a'r polisi gwrth-dwyll
Adolygiad o Bolisiâu Ariannol a Chaffael
Adroddiad Llywodraethu Gwybodaeth
Materion eraill y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r ARAC
Adolygiad a diweddariad blynyddol Parhad Busnes
Diweddariad Archwilio Cymru

Cyfarfod: Chwefror 2025

Adroddiad Monitro Ariannol

Cyfrifon Naw Mis

Y Gofrestr Risgiau

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)

Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiadau Cynnydd

Adolygiad o Raglen Waith ARAC

Adroddiad Llywodraethu Gwybodaeth

Materion eraill y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r ARAC

Diweddariad blynyddol lechyd a Diogelwch

Diweddariad Archwilio Cymru